

מר אמיר אלשטיין

יו"ר הוועד המנהל

מר יוחנן פלסנר

נשיא

מר ברנרד מרכוס

יו"ר בינלאומי

פרופ' גרהרד קספר

יו"ר המועצה הבינלאומית

ד"ר ג'ורג' שולץ

יו"ר של כבוד

חברי הוועד המנהל

אלוף (מיל') אורנה ברביבאי

פרופ' רוד וניצקי-סרוסי

מר חן ליכטנשטיין

גבי מול מועלם

מר סלי מרידור

מר אבינועם נאור

עו"ד אבי פישר

מר אביעד פרידמן

ד"ר מיכל צור

מר יוסי קוצ'יק

מר עימאד תלחמי

המועצה הבינלאומית

השופטת רוזלי סילברמן אבליה, קנדה

מר אליזאבט אברמס, ארה"ב

ד"ר מרטין אינדיק, ארה"ב

גבי אן אפלכאוס, ארה"ב

פרופ' יונג בוגדנור, בריטניה

השופטת דורית בניש, ישראל

השופט סטיבן ברייר, ארה"ב

ד"ר איימי גוטמן, ארה"ב

ד"ר ג'וזף ג'ופה, גרמניה

השופט דליה דורנר, ישראל

פרופ' רונלד דניאלס, ארה"ב

השגריר צ'ארלס היל, ארה"ב

פרופ' משה הלברטל, ישראל

פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב

פרופ' רוברט מנקין, ארה"ב

פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה

השופט אברהם סופר, ארה"ב

מר ברט סטפנס, ארה"ב

פרופ' ארווין קוטלר, קנדה

פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב

פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

השופט מאיר שמגר, ישראל

סגני נשיא

ד"ר ישי ג'סיס (פרס), אסטרטגיה

פרופ' ידידה צ' שטרן, מחקר

פרופ' יובל שני, מחקר

עמיתים בכירים

אלוף (מיל') עמיחי אילון

פרופ' תמר הרמן

פרופ' מוסטפא כבהא

פרופ' עמיחי כהן

פרופ' יותם מרגלית

פרופ' יובל פלדמן

פרופ' מרדכי קרמניצ'ר

פרופ' גדעון רהט

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

פרופ' איתן ששינסקי

מייסד ונשיא לשעבר

ד"ר אריק ברמן

29 נובמבר 2018

כ"א כסלו תשע"ט

לכבוד,

שרת המשפטים, ח"כ איילת שקד

חברי ועדת השרים לענייני חקיקה

**הנדון: הצעת חוק לתיקון פקודת האגודות השיתופיות (מספר בתי אב ביישוב קהילתי),
התשע"ט – 2018.**

ביום ראשון הקרוב אמורה ההצעה שבנדון לעלות לדיון בוועדת השרים לענייני חקיקה.

אנו מתנגדים להצעה.

הצעה זו מבקשת, למעשה, להרחיב באופן דרמטי את תחולתו של "חוק ועדות הקבלה" שעבר בשנת 2011. הרחבה זו מ-400 בתי אב כתקרה להגדרת "יישוב קהילתי" ל-700 בתי אב, היא הרחבה משמעותית מאד, לחוק שממילא יצר פגיעה משמעותית בשוויון כלפי מיעוטים, בזכות לפרטיות ובכבוד האדם במובנו הבסיסי ביותר.

חוק ועדות הקבלה

לא נפרט כאן את כל נימוקינו כנגד חוק ועדות הקבלה המקורי. בקצרה, החוק מאפשר ליישובים קהילתיים קטנים לקיים ועדות קבלה, שבאפשרותן לסנן מועמדים ליישוב, כאשר בין השאר עילות הסירוב כוללות "חוסר התאמה של המועמד למרקם החברתי-תרבותי של היישוב הקהילתי, שיש יסוד להניח כי יהיה בו כדי לפגוע במרקם זה". חוק זה, על אף שבצידו גם סעיף של איסור אפלייה, מאפשר, בפועל, למנוע ממועמדים ומאוכלוסיות שונות להתקבל ליישובים קהילתיים קטנים לפי טענת "חוסר ההתאמה". בכך החוק פוגע קשות בזכות לשוויון ובכבוד האדם במובנו הגרעיני ביותר: כאשר אדם לא מתקבל ליישוב משום תרבותו והיותו שייך למיעוט או לאוכלוסיה מסויימת (מדובר לא רק במי שאינם יהודים, אלא גם במשפחות חד הוריות, להט"ב, ועוד) כבודו נפגע בצורה קשה שאין להשלים עמה, לא במדינה דמוקרטית ולא במדינה יהודית.

מעבר לכך, בתהליך הקבלה, עוברים המועמדים חיטוט אדיר בחייהם, בצנעת משפחתם וכל זאת מול אנשים שיהיו בעתיד שכניהם. בכך ישנה גם פגיעה קשה בזכות לפרטיות. התהליך

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

הקבלה עצמו יותר, לכן, גורם מרתיע, שבגללו נמנעים מי שמשתייכים למיעוטים או לקבוצות הנחשבות נחותות מעצם הפנייה כמועמדים לקבלה ביישוב כזה.

פסק הדין בבג"צ 2311/11 סבח נ' הכנסת

בית המשפט העליון בשבתו כבג"צ לא פסל, בדעת הרוב את "חוק ועדת הקבלה", בין השאר משום שטען כי העתירה היא לא בשלה וכי יש לראות כיצד ייושם החוק. עם זאת חלק מהנימוקים אזכרו את העובדה שהחוק צומצם במהלך החקיקה מתקרה של 500 (שהתאימה לנוהל המנהל מקרקעי ישראל שקדם לחוק) בתי אב לתקרה של 400 בתי אב וזאת שכן "יישובים קהילתיים קטנים מתאפיינים באורח חיים קהילתי-כפרי, המבוסס על לכידות חברתית ותרבותית". יש לציין כי השופט דנציגר, שהצטרף לשופטי המיעוט שגרסו כי יש לפסול חלק מעילות הפסלות, תהה בפסק דינו האם אכן תקרה של 400 בתי אב מקיימת את הטענה של ה"לכידות החברתית" המצדיקה את הפעלת ועדות הקבלה.

משמעות התיקון

אנו מבקשים להדגיש, אם כן, שההצעה הנוכחית מכרסמת מאד בהצדקת החוק המקורי של ועדות הקבלה. ממילא יישובים שכוללים 400 בתי אב אינם קהילות קטנות ושיתופיות. מקל וחומר שיישוב ובו 700 בתי אב לא מקיים את הכלל הזה ולכן לא מקיים את הרציונל (אליו טענה המדינה) לקיום חוק ועדת הקבלה. בנפול רציונל זה נותר אך ורק הרציונל המוכחש של החוק: גזענות, בדלנות, והגנה על ערך הנדלי"ן ביישובים מיוחסים.

משמעויות רחבות יותר

גם ביישובים גדולים, כולל ערים, הולכת ומתפתחת תפיסה של לגיטימיות להגנה על "ייחודיות" העיר – כגון זו שעלתה לאחרונה בשבועה אותה נשבעו חברי מועצת העיר עפולה. אין להתפלא על כך. כאשר המדינה נותנת לגיטימציה לגזענות והדרה ביישובים קטנים, אך טבעי הוא שגם תושבים ביישובים גדולים רואים זאת ומבקשים ליישם זאת גם בעירם. אסור לחזק ולטפח גישה זו, באמצעות הרחבת תחולת חוק ועדות הקבלה.

כמו כן, חקיקה מסוג זה, יש בה פגיעה של ממש ביהודי העולם, המהווים קבוצת מיעוט במקום מושבם.

על הממשלה לדחות יוזמה מזיקה זו.

בכבוד רב,

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

ד"ר עמיר פוקס, עו"ד

פרופ' מרדכי קרמניצר

המכון הישראלי לדמוקרטיה